

Opvallende waarnemingen april-juni 2010

Peter Spierenburg

Dwergmeeuwen

Elk voorjaar is vanuit de zeetrekhut de trek van Dwergmeeuwen te zien. In de jaren zeventig en tachtig lag de piek van de doortrek rond Koninginnedag. Op sommige dagen vlogen er dan honderden van deze prachtige meeuwtjes langs. In de loop van jaren is de doorkomst vervroegd. De volwassen vogels komen nu al vanaf eind maart langs, met de piek half april. Dit is de grootste golf. Daarna volgen nog in kleinere aantallen de onvolwassen vogels in de weken daarna. Deze zijn nog niet aan broeden toe, maar gaan wel alvast de broedgebieden verkennen. Dit jaar verliep het patroon van doortrek anders dan normaal. De eerste goede doortrekdag van 4 april met 418 langsvliegende vogels paste goed in het normale patroon. Op 7 april liep het aantal op tot boven de 1000 vogels en het viel op dat grote groepen in zee zaten te rusten. In de week erna hielden de hoge aantallen van meer dan 500 per dag aan. Noordwijk bleek steeds flink hoger te zitten qua aantallen dan andere posten. Duidelijk werd dat een grote groep Dwergmeeuwen langere tijd voor de Noordwijkse kust verbleef. Afhankelijk van de wind vlogen ze heen en weer, zochten naar voedsel of zaten als groep in zee te rusten. De aantallen bouwden nog verder op en bereikten van 19 t/m 23 april een hoogtepunt, met meer dan 5000 Dwergmeeuwen op de 19e. Vanaf die datum zagen ook tellers op andere posten steeds meer Dwergmeeuwen, maar Noordwijk bleef er uitspringen. Op 24 april kwam er een eind aan het spektakel. Binnenlandse telposten begonnen steeds meer Dwergmeeuwen te zien, een teken dat de vogels vanaf de kust koers zetten richting hun broedgebied en daarbij de kortste weg hoog over land kozen. Tellers op de post Westkapelle, zagen de vogels massaal naar het noordoosten over het binnenland wegvliegen. Voor de kust was de bulk van de vogels op 25 april verschoven naar het noorden en zagen tellers in Egmond ruim 8000 Dwergmeeuwen en op de telpost Camperduin 5000. In de lijst dagrecords op www.trektellen.nl is te zien dat dit uitzonderlijk goede dagen waren: er zijn 4 nieuwe dagen in de top 10 van beste dagen ooit terecht gekomen, waaronder de dag met 5236 Dwergmeeuwen langs Noordwijk op 19 april. Een gedenkwaardige aprilmaand in de zeetrekhut.

Kruisbekken

De Kruisbek is typisch een soort waarvan je het geluid moet kennen om hem niet over het hoofd te zien. Hoor je het kenmerkende ‘kiep kiep’ dan

weet je dat er een groepje Kruisbekken in aantocht is. Met enig speuren is dat groepje dan vaak wel op te pikken, vaak hoog in de lucht. Ken je ze eenmaal dan zie je zo ook wel eens een groepje boven het dorp. Als er tenminste een invasie aan de gang is. De Kruisbek leeft van de zaden van dennen en sparren. De oogst kan van jaar tot jaar en van bos tot bos behoorlijk variëren en de Kruisbekken kunnen massaal in beweging komen op zoek naar nieuwe voedselbronnen. Zo bereiken in sommige jaren grote aantallen Kruisbekken ons land vanuit Scandinavië en W-Rusland. Ook langs de kust zien we dan groepjes rondzwerfen. In een invasiejaar zie je vaak al de eerste golf eind mei op gang komen, met een piek in juni. Kruisbekken hebben dan het broedseizoen er al weer op zitten, want ze broeden zeer vroeg in het voorjaar. In juli zakt de invasie vaak weer even in en volgt eind september een grotere tweede golf. Maar afhankelijk van de oogst aan zaden kan het patroon van een invasie variëren van jaar tot jaar. Al vanaf eind mei waren er in de regio enkele waarnemingen. Maar in de laatste week van juni kwam het goed los en verschenen er ook boven Noordwijk overvliegende groepjes Kruisbekken. Deze vogels zijn ongetwijfeld vanuit het oosten ons land binnen gestroomd. Langs de kust was de overheersende vliegrichting noordoost. Op hun speurtocht naar nieuwe voedselbronnen zijn ze dus bij ons langs de kust naar het noorden afgebogen.

Bijzondere broedvogels

Velen hebben ook dit voorjaar weer op broedvogels in onze omgeving gelet. Grote verrassingen waren er dit jaar niet, maar van een aantal soorten ben je elk jaar weer blij te constateren dat ze nog steeds rond Noordwijk broeden. Zo is een broedgeval van een Tapuit een zeldzaamheid in onze regio tegenwoordig. Vijftien jaar geleden was het nog een algemene broedvogel in het duin. Doortrek van Tapuiten zien we wel nog steeds, maar dit zijn de Scandinavische broedvogels, niet de onze. De piek in de doortrek is eind april- begin mei. Daarna zwakt het af en begint de hoop te ontstaan dat late doortrekkers toch broedvogels blijken te zijn. Maar daar worden we keer op keer in teleurgesteld. De laatste vogels zijn vrijwel steeds eind mei verdwenen. Een enkele keer zijn er nog ‘papieren’ territoria, waarnemingen die voldoen aan de criteria van SOVON voor een territorium, maar van echt broeden is geen sprake. Dit jaar waren er gelukkig weer eens duidelijke aanwijzingen voor een echt broedgeval. Op 28 mei was een mannetje in de

buurt van het zweefvliegveld een nest aan het bouwen in een holte. Een unieke waarneming tegenwoordig.

De Bollenstreek is van oudsher de plek in Nederland waar Engelse Kwikstaarten tot broeden komen. Maar de stand is sterk terug gelopen en elk jaar is het weer spannend of er weer paartjes opduiken. Het zijn de laatste van Nederland tenslotte. Opvallend genoeg blijkt de soort plaatstrouw. Van het ene op het andere jaar blijken ze steeds dezelfde of aangrenzende percelen op te zoeken. Zo zijn de laatste paren redelijk goed te volgen. Dit jaar was de vaste plek in de Zilkerpolder goed voor twee paar. In de Noordzijderpolder was na afwezigheid van een jaar weer een paar aanwezig. Daar staat tegenover dat het Vinkeveld voor het eerst in een aantal jaar geen Engelse Kwikken herbergde. Het vorig jaar door Hein Verkade ontdekte paartje in de Zwetterpolder was opnieuw aanwezig. Rein Genuït vond dit jaar een nieuwe locatie in de noordelijke Noordzijderpolder, één om ook voor volgend jaar in de gaten te houden. Het totaal komt hiermee voor dit jaar op 5 broedparen, één meer dan vorig jaar.

De vaste AWD telgroep heeft nog niet alle resultaten van dit jaar uitgewerkt. Bijzonder was in elk geval een territorium van een Spotvogel. Het is lang geleden dat die in de duinen gevonden werd. Naast de inventarisaties waren er ook losse waarnemingen van schaarse broedvogels in onze regio. In de AWD (buiten de inventarisatiekavels) broedde een Kleine Bonte Specht. De Zomertortel weet zich nog steeds te handhaven in zijn bolwerk ten noorden van Noordwijkerhout. Er waren minimaal 5 territoria: bij de Sint Bavo, het Oosterduinse Meer en in de Hogeveense Polder. Op verschillende plekken broedde de Bosuil succesvol en waren er begin mei bedelende jongen te horen: Offem, Klein Leeuwenhorst en Sint Bavo. In de AWD bij De Zilk baltsten in april twee Houtsnippen. Een moeilijk vast te stellen broedvogel. Jelle van Dijk bracht weer een aantal witte plekken op de verspreidingskaart van de Huismus in beeld, o.a. in het Langeveld. Dit bevestigt het beeld dat de Huismus het goed doet in de lintbebouwing in het buitengebied. De nieuwbouw in de wijk Boechorst is niet erg vogelvriendelijk. Toch wist een paartje Huismussen aan de oostkant van de wijk letterlijk en figuurlijk een gaatje te vinden. De eerste vestiging van de Huismus in Boechorst.

Engelse Gele Kwikstaart foto: Jan Hendriks